

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

Isagoge Ad Amorem Divinvm

Pennequin, Pierre

Antverpiae, 1661

15. Quomodo amor sanctus dirigit examen conscientiae.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-47132](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-47132)

officiolam, aut propemodum necessariam fuisse, & ob brevitatem excusabilem. An tu, dum officii divinis assistis, aliorum officiorum debitorē te existimas? An tuum ad fabulas pruritus necessitatis pallio coram Deo omnia contuenti obvelare audes? Brevis solet esse necessitas, si contingat illum aliquando urgere nec longiorem illam confabulationē exigere potest, nec tegere. Si mihi credis, à similibus abstinerebis imposterum, & tibi præteritorum temporum culpas à Deo ignosci postulabis. *Nolo*, inquit S. Augustinus, *tecum computare præterita; ab hodierno die te muta, craste alterum inveniat.*

CAPUT XV.

Quomodo Amor Sanctus dirigit examen conscientia.

Duo Amores nostrorum defectuum cognitionem nobis eripiunt; amor scilicet sui, & amor rerum fugientium. Primus ille, secundum S. Bernardum, *ita mentis oculum obscurat, veritatem obumbrat, ita ut, si tuam occupaveris mentem, jam te qualis es sentire non possis, sed qualem te ames, talem te putes esse; amor enim veritatis judicium nescit.* Amor mundi, & re-

rum caducarum easdem tenebras offundit, quia animam longius à Deo, qui lumen est, abducit. Augustinum audiamus aliquando ^{Hom. 34.} ante conversionem suam id expertum: *Anima, inquit, amando mundum oblita est se & quodammodo perdidit se, nec facta sua novit, justificat iniquitates suas.* Adferat ergo oportet facem suam Amor sanctus, quā tenebras discutiat, ostendatque qualis sit, & quantis sordibus interiora scateant, ut horrorem odiumque sui concipiat, & ad sanguinem Christi, quo lavetur, convolet, fiatque in illa quod idem S. Augustinus declarat. *Ostenditur, inquit, sibi, & displicet sibi; confiterur sceleratem, desiderat pulchritudinem, & quæ ibat effusa, redit confusa.* Nec persistit in hac confusione, sed ad tollendam confusionis materiam inardescit: amor enim proprium est, omne quod amato displicet, odio prosequi, & confestim viribus collectis in id incumbere, ut longius ab aspectu Amati citò removeatur, & nunquam amplius in ejus oculis incurrat. quod amor major est, eò vehementius odium exsurgit: amorisque quantitatem sequitur semper aversionis magnitudo. Hortulanum vide, qui hortuli sui pulchritudinem affectat, tribulum unicum aut herbulam unicam inutilem ferre non potest; manè sub ipsum solis ortum,

tum, ipse hortum ingreditur, areolas attentis oculis examinat, quidquid superfluum, aut noxiū evellit; si talpæ foramen offendit, continuò ad illum investigandum necandumque omne studium & operam confert. Pater qui filium ejusque in literis profectum ardentem diligit, impedimentis omnibus viam præcludere, & si quæ præter mentem irrepserint, ea confestim amovere nititur. Virgo aliqua vestium elegantia, ornatuque corporis plurimum dedita, si pretiosorem togam, & quam plurimi æstimat, alicujus negligentia commaculatam reperiat, in auctorem ipsum querelis invehitur, & quamvis charum, è conspectu suo ablegat. Idem agit Amor divinus, tam ille quo Deus munditiam amat, quam alter ab illo velut fonte in hominis animum diffusus.

2.
Amor divinus peccatū persequitur.

Amor ille divinus sicut termino caret, & nullis limitibus coercetur, ita peccatum, ut rem sibi ingratam, infestamque odio prosequitur infinito. Omnia demonum contra homines odia, omnes hominum alienationes aversionesque, quas unquam contra malum aliquod concepere, si in unum consententur, etsi cum odio, quo Deus contra minimum peccatum fertur, componantur, umbra sunt, & arenula, cum oceani vastitate comparata: persequi-

tur illud severissimè ubicumque est, & si in filio suo amantissimo illud reperiret, pœnas de illo pro delicti gravitate repeteret.

Amor sanctus, qui in hominem velut amoris illius æterni scintilla delabitur, pro sui mensura, limitato odio in peccatum effervefcit, tantumque cujuslibet culpæ horrorem ingenerat, ut homo illo accensus, omnia inferorum supplicia experiri malit quam minimi peccati maculâ coinquinari, atque in hoc puncto ad Dei similitudinem accedit quam proximè. *Odium peccatorum*, inquit Augustinus, *nos incipit facere similes Deo, quia hoc odimus, quod odit Deus.*

Primò Amor hic animam ad diligentem omnis peccati fugam impellit. Secundò, si inacutiã aliqua, aut infirmitate, inconstantiaque prolabitur, ad lacrymas, emendationemque continuò excuscat. Tertiò, quia cæcutire animam in pluribus novit, ad lucem de cælo flagitandam urget, instarque frequentissimè Quarto, in pœnitentiæ sanguinisque Christi balneo ut diligenter & operosè se abluat, extimulat. Quintò, ut de minimis culpis severissimum judicium ferat, pœnasque repositat, facit.

Primò igitur quemadmodum ^{4.} delicata virgo, quæ viâ spinis aspersâ aut lapillis obstitâ incedere cogitur, sedulò observat, ubi pedem

3.
Quibus modis,

4.
Sui cultum commendando.

dem figat, & dum fortè aliquid pungens offendit, exclamat, & dolet: & qui lutulento itinere novis calceis pretiosisq; tibialibus ingreditur, ne buto se aspergat, & commaculet, attentis oculis, & subsalsibus crebris invigilat. Ita animus Deo placendi cupiditate inflammatus, loca, occasiones, occurfus, familiaritatesq; omnes devitat, quibus vel minimam peccati auram, fumumvè insufflandum suspicatur; mavultq; hominum linguis, dictisq; vapulare, quàm modica peccati labe infici, Deiq; amantissimos oculos offendere.

^{3.} ^{Exemplo} ^{Sacrorū.} B. Aloysius Gonzaga inchoatam narrationem ob levioris culpæ umbram interrompebat, nec quantumcumque rogatus sermonem prosequeretur. P. Balthazar Alvarez in publico hominum faminarumq; consensu super imaginem B. V. extractam ex breviario oculos toto tempore defixit, ne aberrantes, conjectu temerario maculam aliquam contraheret.

^{4.} ^{si} ^{casti-} ^{am} ^{co-} ^{ndam.} S. Wulstanus alicujus edulij cupiditate sacrificij tempore tentatus, ne vel ipsa tentatio, si diutius insisteret, aliquid labeculæ aspergeret, votum de totâ vitâ ab isto edulio abstinendo, è vestigio emisit.

^{5.} ^{Marie} ^{Og-} ^{niacens.} B. Maria Ogniacensis, ne Deum verbo offenderet, per sex & am-

plius menses sibi arctissimum silentium indixit, à festo die Exaltationis sanctæ Crucis ad diem Paschatis; quod ita Deo fuit acceptum, ut immunitatem à flammis post hanc vitam purgantibus, & rectâ ad cælum ascensum illi promitteret.

S. Felix Nolanus versibus à S. S. Felicio. Paulino celebratus ita oculos cōtinuit, ut viduam, à qua in latibulum, in quod ob persecutionem se receperat, cibi deferbantur, nunquam aspexerit, & persecutione finitâ, cum omnibus bonafisco addicta restituerentur, ipse id beneficij admittere noluerit, ne fortè dum quod Christi causâ perdidit, iterum recipit, vel minimam inde maculam contraheret.

^{7.} ^{Oringæ.} B. Oringa virgo Christiana Lucensis in Italia, ancillula, oculos terræ defixos ita per annos constanter tenuit; ut lapidem ad domus januam apponeret, ut illam ab aliis interinosceret, nec in eum finem oculos levare cogere-tur, non ignara ab oculis facile lutum peccati in animam invehit. Fortè ridebit hæc omnia prudentia sæculi, & terica, scrupulosa, & ab humore melancholico perfecta existimabit: sed fallitur: Amoris sancti effectus hi sunt; qui vel minimum navum Numini exosum majori studio contentioneq; fugit, quàm rerum ca-
Ecc duca-

ducarum sectatores, amantissimæ rei jacturam; omnesq; curas, ac sollicitudines, quas in similibus malis propulsandis adhibent, hinc in unica levissimi delicti vitanda macula melius, laudabiliusq; impendi existimat: quod & nos ipsi post hanc vitam lucis increatæ nobilioribus radiis aspersi (utinam non ferius!) justum esse censebimus.

8. Jam tertium punctum, quod in culpâ, si quæ ex infirmitate, aut incuria, aut præcipitatione incurratur, per lachrymas expianda consistit propius inspiciamus. Nolo hinc S. Veronicæ triduanos gemitus, & quadruiduanos. B. Alphonsi ploratus pro exigua curiositate, & unico eoq; transeunte oculorum conjectu in medium adferre: nolo S. Augustini, quod ex muscæ cum aranea conflictu, & ex suaviore musices harmonia, humanisq; laudibus, aliquem, eumq; modicum voluptatis sensum captasset, continua per aliquot dies lamenta prosequi: unicum S. Catharinæ adhuc juvenulæ mœrorem attingam: illa importunis à sorore grandiore sollicitationibus incitata, ali-
 9. quod temporis studiiq; in colenda forma, ornatuq; corporis puellarum more collocarat, non ut in sui amorem juvenum animos pelliceret, sed tum ut id fororis precibus daret, tum Soda-

Amor
culpas ex-
piari sua-
det.

9.
Etiam
cum dolo-
re natas.

lium moribus & juvenili ad similia propensione se accommodaret: quam levitatem deinde aded deflevit, ut spectatoribus sui commiserationem excitaret: & confessorium lenire dolorem, & lachrymas culpâ extenuando compescere conantem ferre non posset, seq; inferorum supplicia commertam esse diceret. Miraberis fortassis, & hunc doloris excessum condemnabis, tu in Dei amore frigidissime homuncio; qui amoris ignem hujusmodi corda depascentem, & copiosas lachrymas ex eorum oculis suavissimè distillantem non attendis. Vellent hujusmodi amantes omnium lachrymarum copiam, quas mortales à mundi incunabulis huc usque in suorum funeribus, bonorumq; jacturis fudère, in promptu habere, quò melius quotidianas culpas deflerent, & quotidianâ lamentatione Numen offensum placarent: hinc illa est celebrata S. Augustini lib. de Pœnitentia sententia: *Qui se cognoscunt, sicut semper peccant, ita semper plorant, & in omni vita sua plorant omnem vitam suam.*

P. Scambatus in aureo illo de Passione libello prudenter advertit, in hac culparum sincera lachrymisq; conjuncta detestatione præcipuos amoris actus in hoc vitæ decursu consistere. dolere enim te amato displicuisse,

& tuâ culpâ apud illum aliquid deperdidisse gratiæ nobilis effectus amoris est: quod ut melius cognoscatur, scire oportet, inter hujus vitæ tenebras nos non tam semitis rectis, quàm indirectis ad Deum tendere; ut enim ad Dei notitiam facilius per negationes, quàm affirmationes perreptamus: ita cum amare, sit secundum Philosophum amico bonum velle, atque hoc duobus modis fieri possit, optando scilicet, procurandoque aut bonorum, quæ jam possidet, paratam fruitionem aut novorum accessionem, vel cavendo ne de bonis, quibus fruitur, aliquid decedat, aut imminuatur: hoc posteriori modo amoris divini velificamur, dum vel minimâ culpâ honorem ejus violatum lamentamur, & nos ipsos, si id negligentia acciderit, accusamus, condemnamusque, & lachrymis delictum persequimur, nobis insuper ignosci deprecamur, atque ad omnem satisfactionem nos offerimus. Cavendum nihilominus est ne dolor mentem absorbeat, audiendusque, est Sapiens, & quod de nimis lachrymis in luctu mortuorum monet, in nimio de peccatis planctu fletuque servandum: *Ne de deris tristitia cor tuum;* scilicet plus æquo, & prudentiæ limites transiliendo; quia hoc sine fructu facies, & *te ipsum pessimabis.* Hominem te memento fragilem & ca-

10.
Caret ta-
men ne a-
nimam
absorbeat.

ducum, & qui per lubricum, viamque ad lapsum proclivem ingreditur: & si Christus Apostolos divinos illos homines, ut notat S. Augustinus, voluit in oratione Dominica lapsuum suorum quotidie veniam petere, & id quidem magno animi sensu & dolore, sed tranquillo & pacifico, quique illam pacem non eliminat, quam illis ipse donaverat, dicens: *Pacem relinquo vobis, pacem meam do vobis,* merito hanc etiam in lachrymis, quas pro peccatis nostris effundimus, hanc moderationem tenere nos oportet: ut simus ex illis, quos laudat Apostolus: *Quasi tristes, semper autem gaudentes,* ut meliori jure de nostris lachrymis dici censeamus, quod de profanis cecinit quidam: *Est quædam flere voluptas.*

Tertio, Amor sanctus, qui cæcitatem nostram intimè perspectam habet, nos ad lumen pro defectibus nostris agnoscendi à Deo continuo postulandum impellit: *Minus enim,* ait Augustinus, *noyimus quid ei placeat, quia minus notus est nobis.* Unus è Senioribus eremi Patribus, de altero cum fundamento, ut putabat, sententiam tulerat; sed graviter correptus ab Angelo didicit, quàm fallacia sint hominum judicia, & totâ deinceps vitâ, quando errati sui, & castigationis Angelicæ recurrebat memoria, à lachrymis

11.
Pro culpâ
agnoscen-
dis docet
petere lu-
men à
Deo.
De spiritu
& littera
c. 26.

. E e e 2 tem-

temperare non potuit. B. Joannes Alexandrinus Patriarcha, omnes se justitiæ numeros impleſſe arbitrabatur, dum Monachum vagabondam & amicam juvenculam ſecum deducentem virgis cædi juſſit; ſed noctu per viſum idem Monachus ſe illi laceratum plagisq; deformatum oſtendens, illum levitatis & injuſtitia redarguit, quod re indifeuſâ, hominem innocentem, qui ut ſorem intra clauſtri ſepta volentem recluderet, comitem trahebat, tam atrociter excipi, mulctariq; juſſiſſet: ſcilicet, ut ait S. Auguſtinus, *Plena eſt humana hiſtoria documentis talibus.* Hinc Job homo ſecundum cor Dei: *Verebar, inquit, omnia opera mea. & cur quaſo? Quia, inquit S. Gregorius, ſapè bona noſtra latrocinantis fraude deperunt, quia rectis ſe noſtris actibus concupiſcentia terrena ſubjungunt; & quia culpa ſubreptio vel in ipſo virtutis actu vix vincitur.* Monet propterea S. Hieronymus, ut unuſquiſque conveniat cor ſuum, & ex ſe ipſo cognoſcat, quàm rarum ac difficile ſit, fidelem animam inveniri: hic enim motum præcipitem iracundiæ pro zelo accipit, quam, ubi perturbatio ferenavit, intemperantiam bilis fuiſſe deprehendit: pertinaciam pro conſtantia, puſillanimitatem pro humilitate, veraque animi abjectione; periculofam cum altero

conſenſionem pro charitate, aut urbanitate: prodigalitate pro liberalitate reputat, & defectu luminis à Deo emendicati & obtenti virtutis larvâ obſectum vitium virtutibus accenſet.

Habet ergo Amor ſanctus præter has, quas dixi, urgendi examinis lucisq; poſtulandæ rationes, alias quamplurimas: ponit in primis ante oculos loca Scripturæ, quæ S. Auguſtinus allegat: *Non juſtificabitur in conſpectu tuo omnis vivens.* Et, *Si dixerimus, quia peccatum non habemus, ipſi nos ſeducimus.* Et, *Non eſt juſtus in terra, qui facit bonum, & non peccabit.*

Deinde ex S. Bernardo, cor noſtrum habere angulos oſtendit; ubi verò anguli, ibi ſordes deliteſcere, quæ luce ad inquisitionem opus habent: nec vult quemquam ſibi perſuadere, unam aut alteram inquisitionem ſufficere, ſed repetitis opus eſſe: *Scrutemur, inquit, vias noſtras & ſtudia noſtra, & in eo ſe judicet quiſque profeciſſe, non cum non invenerit, quod reprehendat: ſed cum quod invenerit, reprehendet: tunc non te fallit inquisitio tua, ſi ruruſus opus eſſe ſcrutinio advertiſti.* Hinc patet quàm longè ab hoc documento exorbitavit Religioſus ille Mariæ Ogniacenſis precibus in viam reductus: volebat ille eò perſtingere, ut nullum proſus veniale delictum, ne quidem per ſubreptionem

12.
Ne injuſte
damnes.

Ibid.

Dialogo
adverſum
Luciferia-
nos.

13.
Propoſiti
loca Scri-
pturæ ad
culpam
gnoſcen-
das,

In conſpectu

14.
Impeccabi-
litate
affectandâ
illuſio.

nem incuriamve admitteret; sed cum id assequi non posset, obnubilatus tristitia eò miser prolapsus est, ut de salute sua actum crederet, nec proinde ad sacram synaxim accedere, nec Prælati sui monitis vellet acquiescere; donec, B. Mariâ Ogniacensi pro eo supplicante, cum à Sacerdote Sacris operante diceretur, *Confiteor*, nigros capillos ore vomere visus est, Deo exteriori illo indicio liberationem à periculosa tentatione demonstrante. quod clariùs deinde patuit, dum in eodem Sacramento ad Eucharistiam sumendam accessit, magnam inde voluptatem animique serenitatem adeptus. Longè aliter sanctissimæ feminae Mariæ ab Incarnatione accidisse produnt memoriæ, quæ cum interioris sui, ac imperfectionum notitiam instantissimè à Deo postulasset, ubi illam accepit, pudore & horrore simul percussa; *Aufer à me, ô Domine, hanc volitiam*, exclamavit, *alioquin dolori, mæroriq; inde mananti, diutius ferendo imparem me necesse est emori.*

15. Tria nihilominus dum in culpam huiusmodi ex fragilitate lapsus es, à te observari velim. Primo, ut continuò de culpa offensum tam amabilem Deum ex corde doleas, nec propterea perturbaberis aut animo concidas; sed indueas in animum hunc lapsum

à Deo permissum, ut ad ipsum pro lotionem recurrens evadas purior, & ipsi gratior, ut ipsemet S. Gertrudem docuit hac similitudine; ut enim qui aliquam in manu maculam contraxit, totam continuò manum abluit eamque mundiozem accipit; ita hîc fit. 2. Post peccati tui ob Deum offensum detestationem, acceptes de manu eius, culpæ tuæ comitem humiliationem, illamque boni consule tanquam occultæ tuæ superbiæ medicamentum. Tertiò, novos animos cum Deo resume, ejusque fretus gratiâ, meliora tibi in posterum promitte, & continuò in ipsa actione, quam tuam aggredieris, perfectè implenda, omnes animi vires impende, ut hoc modo, honorem Deo, quem tuâ culpâ imminuisti, copiosè restituas, atque hac ratione ex veneno peccati, præstans antidotum conficias.

